

**HACI ÂRİF BEY'İN BESTELEMİŞ OLDUĞU ŞARKI
FORMUNDA VE HÜZZÂM MAKAMINDAKİ
ESERLERİN MÜZİKAL ANALİZİ**

Şeyma DEMELİ

**Yüksek Lisans Tezi
Müzik Bilimleri Anasanat Dalı
Yrd. Doç. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ**

**2012
Her Hakkı Saklıdır.**

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANASANAT DALI**

Şeyma DEMELİ

**HACI ÂRİF BEY'İN BESTELEMİŞ OLDUĞU ŞARKI FORMUNDA
VE HÜZZÂM MAKAMINDAKİ ESERLERİN MÜZİKAL ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ**

ERZURUM-2012



T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



TEZ BEYAN FORMU

09.08/2012

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "Hacı Ârif Bey'in Bestelenmiş Olduğu Şarkı Formunda ve Hissin" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
 Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
 Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezinim/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

09.08.2012

[Tarih ve İmza]

[Öğrencinin Adı Soyadı]

Seyma DEMELİ



T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ



TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd. Doç. Dr. Özgür Sadek KANAT danışmanlığında, Seyma DEMELİ..... tarafından hazırlanan bu çalışma 10 / 08 / 2012... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından 'Müzik Bilimleri'... Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Özgür Sadek KANAT İmza: Özgür Kanat
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Dilsiz KAHYAOĞLU İmza: Dilsiz Kahyaoğlu
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Ülkü Serim SEN İmza: Ülkü Serim Sen

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. / /

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

F-85/00/22.02.2012

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
TABLolar LİSTESİ.....	VI
GRAFİK LİSTESİ.....	VII
ÖNSÖZ.....	VIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

1.1. PROBLEM CÜMLESİ.....	3
1.2. HACI ARİF BEY	3
1.3. ŞARKI FORMU	4
1.4. HÜZZÂM MAKAMI.....	4
1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI	9
1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	9
1.7. VARSAYIMLAR	9
1.8. SINIRLILIKLAR.....	9
1.9. TANIMLAR.....	9

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	11
2.2. EVREN-ÖRNEKLEM.....	11
2.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	15
2.4. VERİLERİN ANALİZİ	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. GÜFTE ANALİZİ.....	16
3.1.1. Bahar Oldu Sular Akar Çayıra.....	16
3.1.2. Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi	17

3.1.3. Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm	18
3.1.4. Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân	19
3.1.5. Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna	20
3.1.6. Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni.....	20
3.1.7. Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var	21
3.2. FORM ANALİZİ	21
3.2.1. Bahar Oldu Sular Akar Çayıra.....	22
3.2.2. Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi	22
3.2.3. Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm	23
3.2.4. Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân	23
3.2.5. Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna	23
3.2.6. Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni.....	24
3.2.7. Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var	24
3.3. MAKAM ANALİZİ	24
3.3.1. Bahar Oldu Sular Akar Çayıra.....	24
3.3.2. Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi	25
3.3.3. Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm	25
3.3.4. Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân	26
3.3.5. Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna	26
3.3.6. Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni.....	27
3.3.7. Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var	27
3.4. USÛL ANALİZİ VE USÛL-VEZİN ŞEMASI.....	27
3.4.1. Bahar Oldu Sular Akar Çayıra	27
3.4.2. Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi	28
3.4.3. Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm	29
3.4.4. Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân	30
3.4.5. Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna	30
3.4.6. Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni.....	31
3.4.7. Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var	31
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	33
KAYNAKLAR.....	35
EKLER.....	36

III

Ek 1. Hüzûâm Şarkı (Bahar Oldu Sular Akar Çayıra)	36
Ek 2. Hüzûâm Şarkı (Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi).....	37
Ek 3. Hüzûâm Şarkı (Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm).....	41
Ek 4. Hüzûâm Şarkı (Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân)	43
Ek 5. Hüzûâm Şarkı (Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna)	44
Ek 6. Hüzûâm Şarkı (Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni)	46
Ek 7. Hüzûâm Şarkı (Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var).....	47
ÖZGEÇMİŞ	48

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ**
HACI ÂRİF BEY'İN BESTELEMIŞ OLDUĞU ŞARKI FORMUNDA VE
HÜZZÂM MAKAMINDAKİ ESERLERİN MÜZİKAL ANALİZİ**Şeyma DEMELİ****Danışman: Yrd. Doç. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ****2012 – Sayfa: 47 + VII****Jüri: Yrd. Doç. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ****Yrd. Doç. Dr. Yılmaz KAHYAOĞLU****Yrd. Doç. Dr. Ülkü Sevim ŞEN**

Bu çalışma ile Klasik Türk Mûsikî Şarkı formunun müzikal özelliklerini analiz ederek ve bazı tespitlerde bulunarak, Hüzzâm makamındaki eserlerin makam yapısını ve bestecisi olan Hacı Ârif Bey'in, bestecilik özelliklerini, ortaya koyarak ve bu alanda yapılacak çalışmalar için örnek oluşturması amaçlanmaktadır. Araştırma "Tarama (Survey)" Modeli ile gerçekleştirilmiş, taranan literatürün içerik analizine yer verilmiştir.

Bu çalışmanın örneklemini Hacı Ârif Bey'in Hüzzâm makamında bestelemiş olduğu eserler oluşturmaktadır. TRT arşivine kayıtlı, besteleri Hacı Ârif Bey'e ait Şarkı formunda çeşitli makamlarda bestelenmiş iki yüz kırk üç eser tespit edilmiş, bu eserlerden Hüzzâm makamında on eser olduğu tespit edilmiş, ancak üç esere ait nota bulunamadığından yedi eser incelenmiştir.

Çalışmada, repertuarda kayıtlı eserlerin güftelerindeki bir takım yazım yanlışları düzeltilmiştir. Ayrıca söz konusu eserlerin güfte, form, makam ve usûl analizleri yapılarak, usûl – vezin şemaları oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular, çalışmanın sonuç ve öneriler kısmında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hacı Ârif Bey, Şarkı Formu, Hüzzâm Makamı

ABSTRACT**MASTER THESIS****SONG IS FORMING AND HUZZAM MODE HACI ARIF BEY COMPOSED
MUSICAL ANALYSIS OF WORKS****Şeyma DEMELİ****Advisor: Assist. Prof. Phd. Yrd. Doç. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ****2012-Pages: 47 + VIII****Jury: Assist. Prof. Phd. Yrd. Doç. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ****Assist. Prof. Phd. Yrd. Doç. Dr. Yılmaz KAHYAOĞLU****Assist. Prof. Phd. Yrd. Doç. Dr. Ülkü Sevim ŞEN**

This study analyzes the properties of the musical form of the classical Turkish musical lyrics and some detections, by giving the structure of authority and composer who works Huzzam Hacı Arif Bey mode, composition, characteristics, and by putting forward is to set an example for further studies in this area. Research "Screening (Survey)" carried out with the model, are scanned in a content analysis of the literature.

The sample is composed of this study was collected at Hacı Arif Bey Huzzam office. TRT archives registered, Hacı Arif Bey compositions in the form of the song composed in the various authorities identified two hundred and forty-three works, these works have been found to work on Huzzam office, but note that the three works were found, seven works.

In this study, a number of typographical errors corrected güftelerindeki repertoire of works registered. In addition, these works of lyrics, form, analysis and their authority and procedures, the procedures - meter schemes established. The findings of the study results and recommendations section are evaluated.

Key Words: Hacı Arif Bey, Song Form, Huzzam Mode

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1.	Araştırmanın Örneklerini Oluşturan 7 Hüzûm Şarkının Usûl Tablosu. ..	12
Tablo 2.2.	Araştırmanın Örneklerini Oluşturan 7 Hüzûm Şarkının Usûl Dağılım Tablosu.....	12
Tablo 2.3.	Araştırmanın Evreni Oluşturan Hacı Ârif Bey'e Ait 243 Şarkı Formundaki Eserin Makamlara Göre Dağılım Tablosu.....	14

GRAFİK LİSTESİ

- Grafik 2.1.** Araştırmanın Örneklerini Oluşturan 7 Hüzûm Şarkının Usûl
Dağılım Grafiği 13
- Grafik 2.2.** Araştırmanın Evrenini Oluşturan Hacı Ârif Bey'e Ait 243 Şarkı
Formundaki Eserin Makamlara Göre Dağılım Grafiği. 15

ÖNSÖZ

Genel yapısı itibari ile müzik, birçok teknik ve özellikten oluşmuş formları içinde barındırır. Formlar da, Klasik Türk Mûsikî içerisinde çeşitlilik göstermiş ve farklı tekniklerle klasik bir tür oluşturmuşlardır.

Klasik Türk Mûsikîsi'nin en son icat edilen iki formundan biri olan şarkı formu, bu formun mucidi olan Hacı Ârif Bey'den itibaren günümüze kadar bestekârlar tarafından en fazla rağbet edilen form olmuştur.

Klasik Türk Mûsikîsi'nin hem bir form ve hem de bir makam mucidi olan Hacı Ârif Bey'in kendine özgü bestekârlık üslubu ve ustalığı göz önüne alındığında, eserleri üzerine yapılmış ve yapılacak olan çalışmaların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu düşünceden hareketle, çalışmada Hacı Ârif Bey'in Şarkı formunda ve Hüzâm makamında bestelemiş olduğu eserlerinin müzikal analizi yapılmıştır.

Bu çalışmada beni yalnız bırakmayan çok değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ'a, beni değerli bilgileriyle aydınlatan abim Recep Ragıp DEMELİ'ye çalışmamın abstract kısmının oluşumunu sağlayan Neşe Erberk Okulu İngilizce öğretmeni Ümmühan BEKTAŞ'a çalışmalarımın manevi desteklerini esirgemeyen aileme ve sevgili arkadaşım Mustafa KÖŞEBENDİ'ye teşekkürlerimi bir borç bilirim.

GİRİŞ

Klasik Türk Mûsikî, diğer evrensel müzik türleri gibi içerisinde farklı biçim ve türleri kapsar. Bu biçimlere de form denilmektedir. Belirli formlardaki eserler ya da doğaçlamalarla dile getirilen Klasik Türk Mûsikî, Söz mûsikîsi başlığı altında iki grupta incelenir;

1. Dini formlar
 - Mevlevî Âyini
 - Na't
 - Durak
 - Mirâciye
 - İlâhi, Tevşih
 - Şugûl
 - Ezan
 - Tekbir, Temcid, Tesbih
 - Salât u Selâm
 - Mûnâcaat
 - Mevlîd
2. Din dışı formlar
 - Kâr, Kârçe, Kâr-ı Nâtık
 - Beste
 - Ağır Semâî, Yürük Semâî
 - Şarkı (Aydın, 2003: 16).

Klasik Türk Mûsikî'nin en ilgi çekici yanlarından biri de ezgilerin kuruluş biçimi veya özellikleridir. Diğer müzik türlerinde olduğu gibi bu müziğinde biçimsel yönünü belirleyen bazı öğeler vardır. Bunlar çoğunlukla ezginin genel türüne, icra edilmesine, kullanıldığı alana, icra edilen makama ve icra tarzına göre değişiklik gösterebilir.

Klasik Türk Mûsikînin ezgi yapısı, sosyal yansımalarda müziğin form yapısına etki etmiştir. Şarkı formu da bu tür ihtiyaçlar durumunda oluşmuştur. Türk mûsikîsinde küçük usullerde ölçülen, sözlü, terennümsüz ve dört bölümlü eserler olarak oluşturulmuştur. Genellikle de dört mısralık güftelerden meydana gelir.

Söz konusu Şarkı formu olunca, Hacı Ârif Bey'in eserleri de bu form özellikleriyle Türk mûsikîsi içindeki yerini almıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

Bu bölümde Hacı Ârif Bey'e, Şarkı formuna ve Hüzzâm makamına ait genel bilgilere yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM CÜMLESİ

Bu çalışmada Hacı Ârif Bey'in bestelemiş olduğu Şarkı Formunda ve Hüzzâm Makamındaki eserlerin müzikal analizi yapılmıştır.

1.2. HACI ÂRİF BEY

Asıl adı Mehmet Ârif olan Hacı Ârif Bey, 1831 yılında İstanbul'un Eyub Sultan semtinde doğdu. Daha ilkokul çağlarında sesinin güzelliği çevresinin dikkatini çekmiş, o zamanlar pek genç ve geleceğin büyük bir mûsikî ustası olacak olan Mehmet Zekâi Efendi'den mûsikî derslerine başlamıştı. Eyyûbi Mehmet Bey o yıllarda Ârif Bey'in okuduğu ilkokulda ilâhî hocasıydı; aynı zamanda Muzika-i Hümayûn'da mûsikî dersleri veriyordu, Mehmet Bey'in öğrencisi olan Mehmet Zekâi Efendi (Dede) aracılığı ile Ârif Bey'i de öğrenciliğe kabul etti. Hacı Ârif Bey, bir mûsikî aletini çalmasını ve nota öğrenmedi. Müstesna ses güzelliği, üstün bir mûsikî yeteneği ve tanrı vergisi bir sanat anlayışı ile birleşince ortaya eşsiz bir icrâ üslûbu çıkmıştı (Özalp, 2000: 109-111).

Ârif Bey, Kanuni Mehmed Bey, Mustafa Served Efendi, Zatî Arca, Leon Hancıyan, Lemi Atlı, Bimen Şen ve şarkı formunun diğer ünlü bestekârı Şevki bey gibi birçok talebe yetiştirmiştir. Mûsikîmizde çığır açmış olan Ârif Bey döneminde Osmanlı Devletindeki müzik hareketlerine bir göz atar isek, yapmış olduğu devrimin ne kadar önemli olduğu kendiliğinden ortaya çıkar. 1839 Tanzimat Fermanı'ndan önce III. Selim'le başlayan batılılaşma hareketi, II. Mahmud döneminde belirgin bir yapıya kavuşur. 1828'de bir bando takımı kurmak için G. Donizetti'ye görev verilmiştir. Saray bandosundan başka, batılı manâda koro ve orkestra kurulmuş, haremdede batı müziği, çeşitli yönleriyle egemen olmuştur. Özellikle Sultan Mecid Döneminde batı müziği ön plana çıkmıştır. Dışarıdan getirilen bale, opera ve orkestra gösterilerinde artış görülmüştür. Klasik formlar çerçevesinde, müziğimizi her yönüyle ve tek seslilik bünyesi içinde tüm imkanlarıyla kullanan Dede Efendi'den sonra, sarayda egemen olan batı müziğine karşı, Hacı Ârif Bey'in "neoklasik" diye adlandırılan bir anlayış ve şarkı

formu Türk mûsikîsi sanatımızda büyük bir devrim olarak. Hacı Ârif Bey, açmış olduğu bu çığırda eski, yeni eserlerin devamını sağlamıştır. Sonraki bestekârların neredeyse hepsi, Ârif Bey'in açtığı bu yolda eserlerini vermişlerdir. Hacı Ârif Bey, binden fazla eser bestelemiştir. Bugün elimizde bulunan eserlerin sayısı 400 civarındadır. Bu eserlerin büyük bir bölümü, yüksek sanat değerine sahip olup, klasik müziğimiz içinde de seçkin yeri olan eserlerdir (Salgar, 2005: 267).

1.3. ŞARKI FORMU

Şarkı formu, küçük formdaki eserlerin en çok kullanılanıdır. Yirmibinin üzerinde şarkının olduğu düşünülmektedir. Şarkıların pek çoğu küçük usullerle bestelenmektedir. Güftelerin çoğu ise dörtlüklerden (Murabba) meydana gelmektedir. En çok kullanılan murabba güfteli şarkılar dört bölümden oluşmaktadır. Birinci mısra Zemin, ikinci mısra Nakarat, üçüncü mısra Meyan adını alır. Dördüncü mısra tekrar Nakarat bölümü olarak bestelenir. Şarkı formunun yapısal özelliği şöyledir. Birinci ve ikinci mısralarda ana makamın tüm özellikleri gösterilir. Nakarat bölümünde ise farklı makamlara geçkiler yapılır. Genellikle tiz bölgelerde seyreder (Kaçar, 2009: 130).

Geleneksel Sanat Müziğimizde en fazla kullanılmış bir form olan şarkı formundaki eserlerimiz sözeldir, tek seslidir, bu eserlerde 10 zamanlıya kadar olan usuller kullanılır; dolayısıyla melodisi kolay algılanabilir, bellekte yer edebilen özelliktedir (Say, 2002: 500).

1.4. HÜZZÂM MAKAMI

A) Durağı: Segâh Perdesidir.

B) Seyri: İnici – Çıkıcıdır

C) Dizisi: Hüzzâm makamı dizisi, günümüze kadar “Yerinde Hüzzâm beşlisine Eviç’de Hicâz dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir” diye tarif edilmiştir. Bu tarife göre olan dizi aşağıdaki gibidir.

Handwritten musical notation for the Hüzzâm makamı dizisi. The notation is on a single staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notes are: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), C5 (quarter), D5 (quarter), E5 (quarter), F#5 (quarter), G5 (quarter), A5 (quarter), B5 (quarter). Above the staff, there are handwritten labels: "Yerinde Hüzzâm 5lisi" and "Eviç de Hicâz 4 lüsü". Below the staff, there are handwritten labels: "S T S A12 S A13 B" and "Yerinde Hüzzâm Makamı Dizisi".

Ayrıca güçlü Nevâ perdesi üzerindeki Hicâz dörtlüsünün, Hümâyûn dizisi halinde uzamasından, Gerdâniye perdesi üzerinde bir Bûselik beşlisinin meydana geldiği, dolayısıyla tiz bölgenin değişik iki çeşniye sahip olduğu görülür, bu durum makamın mürekkep oluşunun sebeplerinden biri olarak gösterilmiştir.

Nevâ'da Hicâz 4 lisi Gerdâniye'de Bûselik 5 lisi

S T S A₁₂ S T B T T

Nevâ'da Hümâyûn Dizisi
Yerinde Hüzûm Makâmı Dizisi

Makamın bu şekildeki tanımı yanlış değildir. Fakat elimizdeki Hüzûm eserler incelendiğinde, makamın aslında çok daha başka çeşnilerle de bezenmiş olduğu ve görüldüğü o kadar basit olmadığı anlaşılır (Özkan, 1994: 288).

İsmail Hakkı Özkan'a göre;

Eviç'de Hicâz dörtlüsü bulunan dizi çok az kullanılmıştır. Buna karşılık, Nevâ perdesinde Hümâyûn dizisini esas almak gerekir. Tiz tarafındaki diğer çeşniler buna ilave edilmelidir. Bundan başka Hüzûm makamında Nevâ üzerinde bulunan bakiye bemolü mi Hisâr perdesi çok değişkendir. Aslında bu perdeyi Hisâr'dan 1 koma daha dik basmak gerekir fakat bu ses için mûsikî yazımızda herhangi bir işaret yoktur. Esasen sistem olarak 11 komadır. Bazen de Eviç perdesi yerine Acem perdesi kullanıldığında, Hisâr perdesi yerine Dik Hisâr perdesi kullanılır ki, bu da tamamen Nevâ perdesinde bir Uşşak dörtlüsü, hatta Uşşak dizinin seyre karışması demektir. Bu mi sesinin tam Hüseyinî basıldığı yerler bile vardır. Ayrıca Hisâr ve Dik Hisâr perdelerindeki bu değişkenlik, Segâh perdesi üzerindeki çeşnilerinde değişmesine yol açar. Segâh perdesinde Hüzûm beşlisinden başka tam ve eksik Segâh beşlisi, tam ve eksik Ferahnâk beşlileri de seyre karışır ki, bu da adeta Segâh makamına geçki gibidir. Bütün bu sayılanlar şimdiye kadar geçici geçki olarak kabul edilmiştir. Fakat hemen bütün Hüzûm makamındaki eserlerde her zaman kullanıldıklarına göre, artık bunlar makamın esas malıdır. O halde Hüzûm makamını artık bu açıdan incelemek gerekir. Hüzûm makamı dizisini bu gözle yeniden ele alıp tarif edebiliriz:

Segâhta yani yerinde Hüzûm beşlisine 3. derece Nevâ perdesinde Hümâyun, Hicâz, Uzzal dizisinin; 5. derece Eviç'deki Hicâz ve Segâh dördlüsünün; 4. derece Dik Hisârda Nikriz beşlisinin; 3. derece Nevâ perdesinde Uşşak dördlüsünün; Segâh perdesinde tam ve eksik Segâh beşlisinin; yine Segâh perdesinde bazen tam, ve eksik Ferâhnâk beşlisinin birbirine eklenmesinden ve karışık olarak kullanılmasından meydana gelmiştir (Özkan, 1994: 289).

Makam içerisinde Nevâ perdesi için aşağıdaki bilgiler şekil üzerinde gösterilmiştir:

Nevâ perdesindeki Hicâz ailesi dizileri, ortalama Hicâz dizisi olarak da kullanılabilir.

Yerinde Hüzûm 5 lisi
S T S A12-11

Nevâ'da Hicâz 4
S A12 9 T 8 7 6

Eviç'de Hicâz 4 lü
T S A12 9

Dik Hisâr'da Nikriz 5 lisi
S S T K

Eviç'de Segâh 4 lüsü
S T T K

Dik Hisâr'da Ferâhnâk 5 lisi
K S T

Nevâ'da Uşşak 4 lüsü
K S T

Yerinde Segâh 5 lisi
S T K T

Yerinde Eksik Segâh 5 lisi
S T K T

Segâh'da Ferâhnâk 5 lisi
S T T K

Segâh'da Eksik Ferâhnâk 5 lisi
S T T B

Hüzûm Makam Dizilimi

D) Güçlüsü: 3. derece Nevâ perdesidir. Üzerinde A₁₁ Hicâz çeşni ile yarım karar yapılır.

E) Asma Karar Perdeleri: Makamı meydana getiren hemen bütün çeşnilerin buldukları perdeler asma karar perdeleridir. Bu perdelerde üzerinde bulunan çeşnilerle asma kararlar yapılır. Buna göre tizden peste doğru: Gerdâniye perdesinde Bûselik çeşniyle, Eviç perdesinde Hicâz ve Segâh çeşniyle. Dik Hisâr perdesinde Uşşak çeşniyle (Nevâda Hicâzlı kalınırsa bu güçlüde yarım karardır) asma kararlar yapılabilir. Bunlardan başka, Râst perdesine Râst çeşniyle düşülebilir ki, bu asma kararlar Basit Sûznâk dizisi meydana gelir. Dügâh perdesinde de Uşşak çeşniyle asma karar yapılır ki, bu da Karcığâr dizisinin meydana gelmesine yol açar. Segâh perdesinde tam ve eksik Segâh beşlisiyle Segâh çeşnili ve yine Segâh perdesinde tam ve eksik Ferahnâk beşlisiyle Ferahnâklı asma kararlar yapılabilir. Fakat unutulmamalıdır ki tam karar Segâh perdesinde mutlaka Hüzzâm beşlisiyle yapılacaktır. Eviç ve Hisâr perdelerinde de çeşnisiz kalınabilir.

F) Donanımı: Si için koma bemolü, mi için bakiye bemolü, fa için bakiye diyezli donanıma yazılır. Gerekli diğer değişiklikler eser içinde gösterilir.

G) Perdelerin T.S.M'deki İsimleri: pestten tize doğru; Segâh, Çargâh, Nevâ, Hisâr veya Dik Hisâr veya Hüseyinî, Eviç veya Acem, Gerdâniye, Sünbüle veya Muhâyyer (Si için) yine Sünbüle Tiz Segâh, Tiz Çargâh ve Tiz Nevâdır.

H) Yeden: 2. Aralıktaki bakiye diyezli la Kürdi perdesidir.

I) Genişlemesi: Hüzzâm makamı bir bakıma Bâsit Sûznâk makamının 3. derecesi üzerinde karar etmesidir. Bu bakımdan Basit Sûznâk makamına bağlıdır. Dolayısıyla Râst perdesine Râst beşlisiyle düşülebilir. Bu suretle yerinde bir Basit Sûznâk dizisi meydana gelir. Dügâh perdesinde Uşşak dörtlüsü bulunduğu göre, bu perdede de Karcığâr makamı dizisi meydana gelir. Bu üç makamın dizileri iç içedir.

Yerinde Karcıgar Makâmı Diz.

Yerinde Râst 5 lisi Nevâ'da Hicâz 4 lüsü

Hüzâm 5 lisi

Yerinde Basit Sûx'nâk Makâmı Dizisi

(Özkan, 1994: 290).

Makâmın karakteristik özellikleri de alınan kaynak bilgilerine göre aşağıdaki gibidir:

Seyir esnasında Segâh perdesinde asma karar yapılacağı zaman karar duygusunu kuvvetlendirmek için, bakiye diyezli la Kürdi perdesi yeden olarak kullanılır. Bu perde kullanılarak Irâk perdesine düşülürse, bu bazen Eviç perdesinde kullanılan Hicâz çeşnisinin alt simetriği olan Irâk perdesinde Hicâz dörtlüsüdür. Eğer bu şekilde Irâk perdesine kadar düşülmeyip, Râst perdesinde kalırsa, bu da Hicâz çeşnisinin 2. derece üzerinde çeşnisiz asma kararı demektir. Irâk perdesine Hicâz dörtlüsüyle düşülürse, Hüzâm-ı Cedid makamı meydana gelmiş olur.

Irak'da Hicâz 4 lüsü

Hüzâm makamı, yapısı gereği tiz taraftan zaten, kendiliğinden genişlemiştir.

İ) Seyir: Bazen güçlüden, bazen durak perdesinden, daha doğrusu Hüzâm beşlisinin seslerinden seyre başlanır. Makâmı meydana getiren bütün çeşni ve dizilerde karışık gezinilip güçlü Nevâ perdesinde Hicâz (A₁₁) çeşniyle yarım karar yapılır. Bu orada gerekli yerlerde gereken asma kararlar da gösterilir, karışık gezinilip Segâh perdesinde mutlaka Hüzâm beşlisi ile yedenli tam karar yapılır.

Ayrıca, buna ilaveten Hüzûâm makamı en başta incelenen 8 sesli bir dizi ile gösterilse bile, güçlüsünün 3. derece üzerinde olması, dörtlüsünün tiz tarafına 1 tanini eklenerek yapılmayıp bir ortak ikili ilâvesiyle meydana gelmiş olması sebebiyle, mürekkebe makamıdır (Özkan, 1994: 291).

Hüzûâm makamı geçki özellikleri de şu şekilde belirtilmiştir;

Hüzûâm makamında sık karşılaşılan geçkilerden biri Tiz Segâh perdesinde yapılan Segâh geçkisidir. Hüzûâm ve Segâh makamları birbirine yakın makamlardandır. Güçlü, durak ve yeden perdeleri ortaktır. Bu özelliklerinden geçki yapmak kolaylaşmıştır. Bacanos, makamı tiz durak perdesine aktararak icra etmiş, tiz Segâh perdesindeki geçkiyi meydana getirmiştir. Bacanos, Hüzûâm makamında ikinci bir geçki olarak Müstear geçkisini kullanmıştır. Müstear geçkisini, tiz Segâh perdesinde Segâh geçkisi yaptıktan sonra göstermiştir. Müstear makamı da Hüzûâm ve Segâh makamlarında olduğu gibi ortak güçlü, durak ve yeden perdelerine sahiptir. Bir oktav tizden yapılan bu geçkide Bacanos, tiz Hicâz perdesi kullanarak müstear seslerini duyurmuş, geçkiyi tamamlamıştır (Yahya, 2002: 162).

Hüzûâmdan elimizde 1. 383 parça vardır ki, makamların listesinde 5. sıraya girer. En az 4 asırlıktır. Fakat XVII. Asırda rağbetten düşmüş, XVIII. Asır sonlarında yeniden rağbet edilmeye başlamıştır (Öztuna, 2000: 160).

1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI

“Hacı Ârif Bey’in bestelemiş olduğu Şarkı Formunda ve Hüzûâm Makamındaki Eserlerin Müzikal Analizi” isimli çalışmada; Şarkı formundaki eserlerin teknik olarak incelenmesi, notadaki güftelerin yanlışlıklarının düzeltilmesi ve aksaklıkların giderilmesi amaçlanmıştır.

1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışma ile, Hacı Ârif Bey’in müzikal manâdaki önemi ortaya konulacaktır. Bu sayede, başka araştırmacılar tarafından analizleri gerçekleştirilecek diğer bestekârların müzikal manâdaki eserlerinin teknik özellikleri ile arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya çıkabilecektir. Söz konusu çalışma, bestekârların farklı makamlarda bestelemiş oldukları eserler üzerinde yapılacak yeni çalışmalara ışık tutabileceği düşüncesiyle önemli görülmektedir.

1.7. VARSAYIMLAR

Bu çalışmada elde edilen bulguların gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.

1.8. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma, TRT Repertuarında yer alan Hacı Ârif Bey tarafından bestelenmiş, Hüzûâm makamında ve Şarkı formunda olan 7 adet eserle sınırlıdır.

1.9. TANIMLAR

Makam: Bir dizide, bir ya da birden fazla sesin güçlendirilmesiyle oluşturulan ezgi veya ezgiler demetinin belirli bir sesle bitirilmesiyle var olan duygudur (Akdoğan, 1995: 12).

Hüzûâm Makamı: Hüzûâm beşlisinin tiz tarafına bir Hicâz 4'lüsünün eklenmesinden hasıl olmuştur (Akdoğan, 1991: 298).

Şarkı Formu: Adını şarkılardan almasına rağmen, yalnız sözlü yapıtlarda değil, birçok küçük çalgı müziği yapıtlarını da kapsayan ve uygulama alanı çok geniş olan formlardır (Sağer, Albuz, 2008: 23).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın modeli, evreni-örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmanın yürütülmesinde survey (tarama) modeli ve literatür tarama yöntemleri ile çalışmaya temel olan bilgiler sunulmuştur.

Bilimsel araştırmalar, olayı olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirlemeye çalışan araştırmalardır. Bu tür araştırmalarda ele alınan olaylar ve durumlar ayrıntılı bir şekilde araştırılmakta, daha önceki olaylar ve durumlar ve durumlarla ilişkisi incelenerek, “ne” oldukları betimlenmeye çalışılmaktadır (Karakaya, 2009: 59).

Tarama araştırmaları beş aşamada gerçekleştirilir:

1. Problemin tanımlanması
2. Hedef grubun (örneklem) belirlenmesi
3. Veri toplama araçlarının hazırlanması
4. Verilerin toplanarak analiz edilmesi
5. Analizlerin yorumlanması ve değerlendirilmesidir (Karakaya, 2009: 69).

2.2. EVREN-ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evrenini, Hacı Ârif Bey’in bestelemiş olduğu eserler, örneklemini ise Hacı Ârif Bey tarafından Hüzzâm makamında ve Şarkı formunda bestelenmiş olan 7 adet eser oluşturmaktadır.

Hacı Ârif Bey’e ait Şarkı formundaki eserlerin tablo ve dağılım grafiği aşağıda verilmiştir.

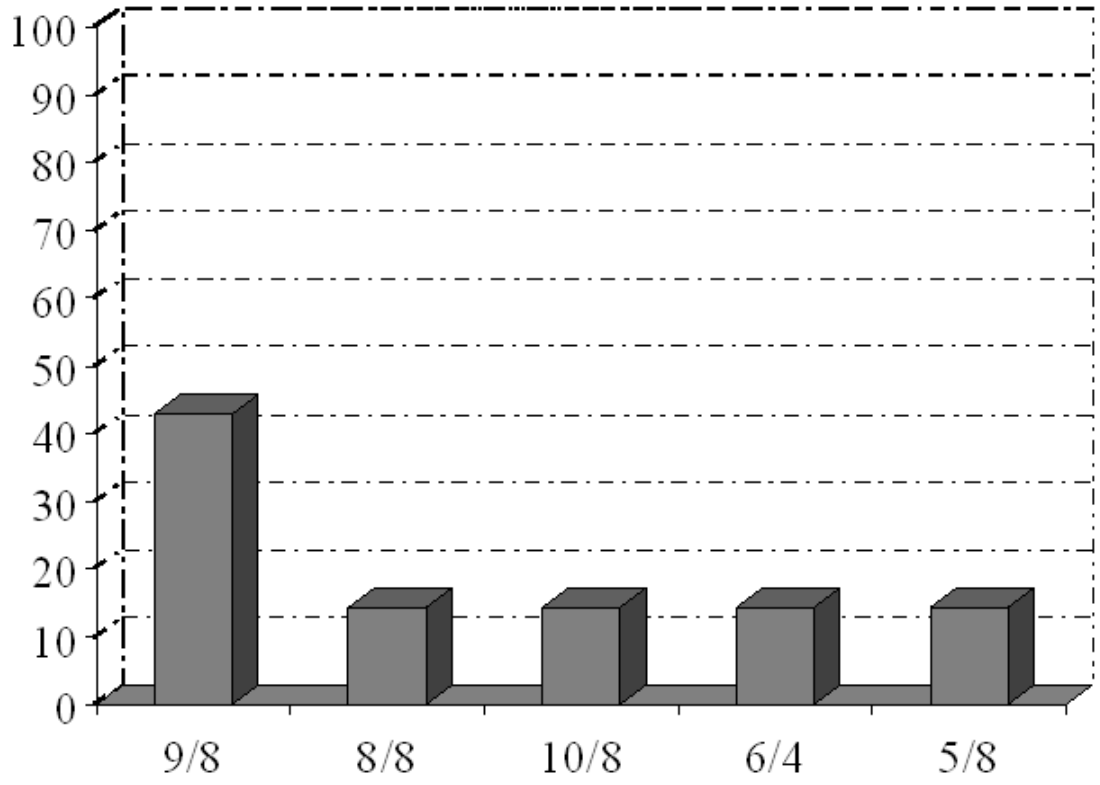
Tablo 2.1. Araştırmanın Örneklemi Oluşturan 7 Hüzâm Şarkının Usûl Tablosu

BAHAR OLDU SULAR AKAR ÇAYIRA	8/8 Düyek
BİRGÜN BENİ DİLDÂR ACABA SÂD EDECEK Mİ	9/8 Aksak
GÜZEL GÜN GÖRMEDİ ÂVÂRE GÖNLÜM	10/8 Curcuna
HÂL-İ DİL-İ ZÂRIMI DUYSÂ CİHÂN	6/4 Sengin Semaî
MEFTÛN OLALISEN ŞEH-İ HÛBÂN-I CİHÂNA	5/8 Türk Aksağı
MÜMKÜN MÜ BULMAK BU GÖNLÜM SENİ	9/8 Aksak
TÂZELENDİ TÂB-I ÂLEM HERKESİN BAK ŞEVKÎ VAR	9/8 Aksak

Tablo 2.2. Araştırmanın Örneklemi Oluşturan 7 Hüzâm Şarkının Usûl Dağılım Tablosu

Kullanım Sıklığı	Usûl	Frekans %
3	9/8	42,85
1	8/8	14,28
1	10/8	14,28
1	6/4	14,28
1	5/8	14,28
7		100

Tablo 2'den elde edilen verilerden hareketle, araştırmanın örneklemi oluşturan 7 Hüzâm Şarkı içerisinde en fazla hangi usûlün kullanıldığının tespiti açısından aşağıdaki gibi usûl dağılım grafiği oluşturmak mümkündür.

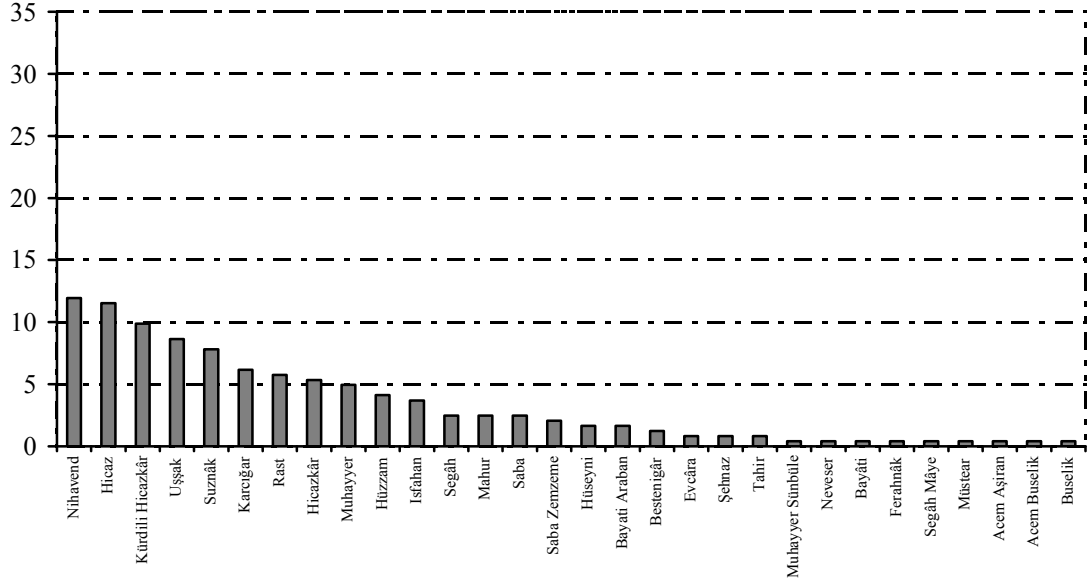


Grafik 2.1. Araştırmanın Örneklemini Oluşturan 7 Hüzâm Şarkının Usûl Dağılım Grafiği

Tablo 2.3. Araştırmanın Evrenini Oluşturan Hacı Ârif Bey'e Ait 243 Şarkı Formundaki Eserin Makamlara Göre Dağılım Tablosu

Makam	Makam Adeti	Frekans %
Nihavend	29	11,93
Hicâz	28	11,52
Krdili Hicâzkâr	24	9,88
Uşşak	21	8,64
Suznâk	19	7,82
Karcığar	15	6,17
Râst	14	5,76
Hicâzkâr	13	5,35
Muhayyer	12	4,94
Hzzâm	10	4,12
Isfahan	9	3,70
Segâh	6	2,47
Mahur	6	2,47
Saba	6	2,47
Saba Zemzeme	5	2,06
Hüseynî	4	1,65
Bayati Araban	4	1,65
Bestenigâr	3	1,23
Evcâra	2	0,82
Őehnaz	2	0,82
Tahir	2	0,82
Muhayyer Sünbüle	1	0,41
Neveser	1	0,41
Bayâti	1	0,41
Ferahnâk	1	0,41
Segâh Mâye	1	0,41
Müstear	1	0,41
Acem Aşiran	1	0,41
Acem Bûselik	1	0,41
Bûselik	1	0,41
Toplam	243	99,98

Araştırmanın veri toplama aşamasında elde edilen veriler ışığında Hacı Ârif Bey'e ait çeşitli makamlardaki şarkıların eser sayıları grafik olarak aşağıda verilmiştir.



Grafik 2.2. Araştırma Evrenini Oluşturan Hacı Ârif Bey'e Ait 243 Şarkı Formundaki Eserin Makamlara Göre Dağılım Grafiği

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Veriler; dergiler, kitaplar, kütüphanelerin veri tabanlarından, eserlerin notaları ise internet kaynaklarının değerlendirilmesinden elde edilmiştir.

Bu çalışma kapsamında öncelikle Hacı Ârif Bey'in çeşitli formlarda bestelemiş olduğu eserler tespit edilmiş, daha sonra Şarkı formunda bestelemiş olduğu eserler makamlara göre sınıflandırılmış ve bu işlemten sonra çalışmanın örneklemini oluşturan Hüz zâm makamında Şarkı formundaki eserler saptanmıştır.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler analiz edilerek, 7 adet Hüz zâm Şarkı güfte, form, makam ve usûl açısından ele alınarak yorumlanmıştır. Analizlere dayalı yorumlamalar, çalışmanın bulgular ve yorum kısmına yansıtılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın örneklemini içerisinde yer alan Hacı Ârif Bey'e ait 7 Hüzûm eserin "Güfte, Form, Makam, Usûl" analizlerine yer verilmiştir.

3.1. GÜFTE ANALİZİ

Çalışılan eserlerin güfteleri ve bilinmeyen kelimeleri, eserlerin güftelerinin hece vezni ile yazılarının ölçüleri belirtilip, aruz vezni ile yazılanlarının ise vezin kalıpları verilmiştir.

3.1.1. Bahar Oldu Sular Akar Çayıra

Aşağıda Hacı Ârif Bey'e ait "Bahar Oldu Sular Akar Çayıra" isimli Hüzûm şarkının güftesi verilmiştir.

Bahar oldu sular akar çayıra
Yorulursun çıkma kuzum bayıra
Çoban gelir ister seni ayıra
Yorulursun çıkma kuzum bayıra

Ovalardır tavşanların durağı
Çimenlerdir kuzuların yatağı
Gül yaprağı bülbüllerin atağı
Yorulursun çıkma kuzum bayıra

Ölçüsü 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

3.1.2. Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi

Aşağıda Hacı Ârif Bey'e ait "Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi" isimli Hüzûm şarkının güftesi verilmiştir.

Bir gün beni dildâr acabâ şâd edecek mi
Lüft ile yıkık gönlümü âbâd edecek mi
Âyâ irecek mi şeb-i gâm subhu visâle
Tâli' bana gün gösterüp imdât edecek mi

Bilmen ona repîşe banâ dâd edecek mi
Yâ mülk ü dil-i zulm ile berbâd edecek mi
Yâ güldürerek eyleyecek mi beni ihyâ
Yâ öldürerek dân âzât edecek mi

Sâdi bu gece kalmış yâr ile تنها
Serrîşte buluta râşidin
Sanai' suhan ağ düşürüp fırsatı enha
Ahvâl-i perişânımı arz eyledim anma

Ölçüsü: Aruz vezni ile yazılmıştır. Mef'û lü me fâ î lü me fâ î lü fe û lün olup, 9 ve 10. mısralarda vezin bozulmuştur.

Dildâr: Kalbi hükmü altında tutan, sevgili

Şâd: Sevinçli, bahtiyar.

Lütuf: Rıfk, nevâziş

Abâd: Mâmur, şen, çok dolu

Subh: Sabah vakti, şafak zamanı

Visâl: Vasıl olma, sevdiğine ulaşma

Tâli': Doğan, tulu' eden, kısmet

Dâd: Adalet, hak, doğruluk

İhyâ: Diriltmek, yeniden hayata kavuşturmak

Râşid(e): Hak dinini kabul eden rüşde erişmiş olan

Ahvâl: Haller, vaziyetler

3.1.3. Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm

Aşağıda bestesi Hacı Ârif Bey'e, güftesi Mehmet Sadi Bey'e ait "Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm" isimli Hüzûm şarkının güftesi verilmiştir.

Güzel gün görmedi âvâre gönlüm

Neler çekti neler bî-çâre gönlüm

Muhabbetle ser-â-pâ yâre gönlüm

Neler çekti neler bî-çâre gönlüm

Ölçüsü: Aruz vezni ile yazılmıştır. Me fâ î lün me fâ î lün fe û lün

Âvâre: Başboş, serseri

Bîçâre: Çaresiz, zavallı

Serâpâ: Bir uçtan bir uca

Yâre: Yara

3.1.4. Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân

Aşağıda Hacı Ârif Bey'e ait "Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân" isimli Hüzâm şarkının güftesi verilmiştir.

Hâl-i dil-i zârımı duysâ cihân
 Rahm edip ağlar bana hep 'âşıkân
 Olmada dünden güne hâlim yaman
 Şerh edemem şöyle ciğer-pâreyi
 Yâr ise açtı sîneme yâreyi

Ölçüsü: Aruz vezni ile yazılmıştır. Müf te i lün müf te i lün fâ i lün

Hâl: Durum

Dil: Gönül

Zâr: Ağlayan, inleyen

Rahm etmek: Acımak

Âşıkân: Âşıklar

Şerh etmek: Açıklamak

Sîne: Göğüs

3.1.5. Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna

Aşağıda Hacı Ârif Bey'e ait "Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna" isimli Hûzzâm şarkının güftesi verilmiştir.

Meftûn olalı sen şeh-i hûbân-ı cihâna
 Atf-ı nazar etmem Çemenistân-ı zamâna
 Hayrân edeli aşk beni hüsnündeki âna
 'Aşkın elemi kâddimi döndürdü kemâna

Ölçüsü: Aruz vezni ile yazılmıştır. Mef' û lü me fâ î lü me fâ î lü fe û lün

Meftûn: Aşık, mecnun

Hûbân: Güzeller, iyiler

Cihân: Dünya

Kâdim: Ayak basan, ulaşan

3.1.6. Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni

Aşağıda Hacı Ârif Bey'e ait "Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni" isimli Hûzzâm şarkının güftesi verilmiştir.

Mümkün mü bulmak bu gönlüm seni
 Kara gözlerin ağladır bani
 Saldın âteşe bu cân ü teni
 Şirin sözlerin kandırır beni
 Güzel gözlerin bana neyledi
 Gâyet derûnumda yer eyledi

Aşkın bu gönlümü hûn eyledi
Gâyet derûnumda yer eyledi

Ölçüsü: 10'lu hece vezni ile yazılmıştır.

3.1.7. Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var

Aşağıda Hacı Ârif Bey'e ait "Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var" isimli Hûzzâm şarkının güftesi verilmiştir.

Tâzelendi tâb-ı âlem herkesin bak şevkî var
Sende pür şevk ol a dilber böyledir hükm-î bahâr
Gül açılsın bülbül-î şûrîde sussun sevdiğim
Sende pür şevk ol a dilber böyledir hükm-î bahâr

Ölçüsü : Aruz vezni ile yazılmıştır. Fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lün

Tâb : Dünyayı aydınlatan

Pür : Çok dolu

Dilber : Gönül olan

Şûride : Perişan, tutkun

3.2. FORM ANALİZİ

Form analizi yaparken çeşitli harf ve rakamlandırma işlemleri aşağıdaki maddelere göre yapıldıktan sonra, bu analiz verilen maddeler doğrultusunda açıklanmıştır.

Form Analizinde Kullanılan İşaretler

1. Her mısra için bir büyük harf kullanılmıştır

2. Cümleler veya yarı cümleler için küçük harf kullanılmıştır. Küçük harfin sağ altındaki rakam cümlenin kaç usûl olduğunu gösterir.

3. Parantezin sağ üstündeki ()^{1.m} işareti, harfin hangi mısrayı gösterdiğini ifade eder.

4. Küçük veya büyük bir harfin üzerine konulan “ ‘ ” işareti, o harfin ufak değişikliklerle bestelenmiş tekrarı için kullanılmıştır.

3.2.1. Bahar Oldu Sular Akar Çayıra

A (a₂+b₂)^{1.m}

B (c₂+d₂)^{2.m}

C (e₂+f₂)^{3.m}

D (g₂+ı₂)^{saz}

3.2.2. Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi

A (a₄+b₄)^{1.m}

B (c₄+d₃)^{2.m}

C (e₄+f₃)^{3.m}

D (g₄+h₃)^{4.m}

E (ı₄+j₃)^{5.m}

F (k₄+l₃)^{6.m}

G (m₄+n₃)^{7.m}

H (o₄+p₃)^{8.m}

I (r₃+s₂)^{9.m}

J (t₃+u₂)^{10.m}

K (v₃+y₂)^{11.m}

L (z₃+ab₂)^{12.m}

M (ac₃+ad₃)^{saz}

3.2.3. Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm

$$A (a_2+b_2)^{1.m}$$

$$A' (a_2+b_2')^{1.m}$$

$$B (c_2+d_2)^{2.m}$$

$$C (e_2+f_2)^{2.m}$$

$$D (g_2+h_2)^{3.m}$$

$$D' (i_2+j_2')^{3.m}$$

$$B (c_2+d_2)^{2.m}$$

$$C (e_2+f_2)^{2.m}$$

3.2.4. Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân

$$A (a_2+b_1)^{1.m}$$

$$B (c_2+d_1)^{1.m}$$

$$C (e_2+f_1)^{2.m}$$

$$D (g_2+h_1)^{2.m}$$

$$E (i_2+j_1)^{3.m}$$

$$F (k_2+l_1)^{3.m}$$

$$C (e_2+f_1)^{4.m}$$

$$D (g_2+h_1)^{5.m}$$

3.2.5. Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna

$$A (a_3+b_3)^{1.m}$$

$$A' (a_3+b_3')^{1.m}$$

$$B (c_3+d_3)^{2.m}$$

$$B' (c_3+d_3')^{2.m}$$

$$C (e_3+f_3)^{3.m}$$

$$D (g_3+h_3)^{4.m}$$

$$E (i_3+j_3)^{saz}$$

3.2.6. Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni

$$A (a_2+b_2)^{1.m}$$

$$A' (a_2+b_2')^{1.m}$$

$$B (c_2+d_2)^{2.m}$$

$$C (e_2+f_2)^{3.m}$$

$$D (g_2+h_2)^{4.m}$$

$$D' (g_2+h_2')^{4.m}$$

$$E (i_2+j_2)^{saz}$$

3.2.7. Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var

$$A (a_2+b_2)^{1.m}$$

$$A' (a_2+b_2')^{1.m}$$

$$B (c_2+d_2)^{2.m}$$

$$B' (c_2+d_2')^{2.m}$$

$$C (e_2+f_2)^{3.m}$$

$$C' (e_2+f_2')^{3.m}$$

3.3. MAKAM ANALİZİ

Çalışılan eserlerin makamı oluşturan çeşnileri ve kalışları ölçüler halinde analiz edilmiştir.

3.3.1. Bahar Oldu Sular Akar Çayıra

Eserin, 1, 5, 6. ölçülerinde çargâhta nikrizli, Nevâda Hicâzlı, 2. ölçüde segâhta kürdi yedenli çeşnisiz asma kalış, 3, 8, 13, 16. ölçülerde segâhta Hüzzâmlı ve Nevâda Hicâz 5'li, 7 ölçüde segâhta Hüzzâmlı, 4 ve 12. ölçülerde Nevâda Hicâz 5'li, 9. ölçüde acem perdesi yedenli eviçte Bûselik 3'lü, 10. ölçüde segâhta eksik ferahnâklı, 11. ölçüde segâhta Hüzzâmlı, çargâhta nikrizli, 14. ölçüde Gerdâniyede Bûselik 4'lü, 15. ölçüde Gerdâniyede Bûselik 4'lü, Nevâda Hicâzlı ve çargâhta nikrizli asma kalışlar yapılmıştır.

3.2.3. Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi

Eserin 1, 8, 9, 50, 55, 62, 69, 71. ölçülerinde Nevâda Hicâz 4'lü, 2 ve 34. ölçülerde Nevâda Hicâz 4'lü, çargâhta nikriz 5'li segâhta Hüzzâmlı 3, 7, 22, 25, 35 ve 49. ölçülerde segâhta Hüzzâm dizisinin ilk 4 sesi (perdesi) 4, 27, 64, 74, 79 ve 80. ölçülerde segâhta Hüzzâmlı, 5 ve 67. ölçülerde eviçte çeşnisiz asma kalış, 6, 48, 51 ve 60. ölçülerde Nevâda Hicâz 5'li, 10. ölçüde Nevâda Hicâz 4'lü ve Çargâhta nikriz 5'li, 11. ölçüde segâhta Hüzzâmlı ve Çargâhta nikriz dizisinin ilk 4 perdesi, 12. ölçüde Çargâhta nikrizli ve Nevâda Hicâz 4'lü, 13, 33 ve 54. ölçülerde segâhta da Hüzzâmlı ve çargâhta nikriz 5'li 14 ve 43. ölçülerde acem'de çeşnisiz asma kalış, 15. ölçüde Hüseynde kürdi 3'lü, 16. ölçüde segâhta Hüzzâmlı, çargâhta nikriz 5'li ve Nevâda Hicâz 5'li, 17. ölçüde Gerdâniye de Bûselik 4'lü ve muhayyerde kürdi 3'lü, 18. ölçüde segâhta eksik Ferahnâklı ve Râstta acemli Râst dizisi, 19. ölçüde Nevâda Bûselik 4'lü ve çargâhta çargâh 5'li, 20 ve 77. ölçülerde Râstta Râst 5'li, 21. ölçüde kürdide çeşnisiz, 23 ve 32. ölçülerde kürdi yedenli segâh perdesinde çeşnisiz, 24 ve 25. ölçülerde dügâhta kürdi 3'lü ve Râstta Bûselik 4'lü, 26 ve 40. ölçülerde Râstta Râst 5'li, dügâhta uşşak 4'lü ve segâhta Hüzzâmlı, 28 ve 75. ölçülerde nim Hicâz yedenli Nevâda Bûselik 3'lü, 29 ve 30. ölçülerde Nevâda Râst 4'lü, 31. ölçüde Nevâda Bûselik 4'lü, 36 ve 37. ölçülerde çargâhta çeşnisiz, 38. ölçüde dügâhta kürdi 3'lü, 39. ölçüde dügâhta Hicâz 4'lü ve Râstta nikriz 5'li, 41. ölçüde segâhta Hüzzâmlı, dügâhta uşşak 4'lü, 42. ölçüde muhayyerde çeşnisiz, 44. ölçüde Gerdâniye de Bûselik 3'lü, 45. ölçüde Râstta Râstlı ve dügâhta uşşaklı, 46. ölçüde Râstta Râst 3'lü, 47. ölçüde Nevâda Hicâz 5'li ve Gerdâniyede Bûselik 3'lü, 52. ölçüde Nevâda Hicâz 5'li ve çargâhta nikriz 5'li, 53, 57 ve 76. ölçülerde dügâhta uşşak 4'lü 54. ölçüde segâhta Hüzzâm 5'li ve çargâhta nikriz 5'li, 56. ölçüde segâh perdesinde tam karar, 58, 59, 61, 63 ve 70. ölçülerde Nevâda çeşnisiz, 65. ölçüde segâh perdesinden hareketle tiz segâh perdesinin gösterilmesi, 66. ölçüde tiz segâhta çeşnisiz, 68 ve 72. ölçülerde Hisârda çeşnisiz, 73. ölçüde segâhta çeşnisiz, 78 ölçüde çargâhta nikriz 5'li asma kalışlar yapılmış ve 81. ölçüde ise segâhta tam karar verilmiştir.

3.3.3. Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm

Eserin 1, 5 ve 12. ölçülerinde Nevâda Hicâz 3'lü, 2, 6 ve 9. ölçülerde segâhta çeşnisiz, 3 ve 7 ölçülerde çargâhta nikriz 5'li ve Nevâda Hicâz 5'li, 4 ölçüde segâhta

Hüzzâm 5'li, Nevâda Hicâz 4'lü, çargâhta nikriz 5'li, dügâhta uşşak 4'lü ve Râstta Râst 5'li, 8 ölçüde çargâhta nikriz 5'li, Nevâda Hicâz 4'lü, 10 ve 23. ölçülerde Gerdâniyede çeşnisiz, 11, 13, 15, 24 ve 26. ölçülerde Nevâda Hicâz 4'lü, 14 ölçüde kürdi yedenli çeşnisiz, 16. ölçüde Nevâda uşşak 3'lü 17 ölçüde segâhta segâh dizisinin ilk 4 perdesi, 22. ölçüde acemde çargâh, 25, 28 ve 32. ölçülerde Nevâda Hicâz 5'li, 27. ölçüde segâhta Hüzzâm dizisinin ilk 4 perdesi, 29 ve 33. ölçülerde çargâhta nikriz 5'li, 30 ve 34. ölçülerde segâhta Hüzzâm 5'li, dügâhta uşşak 4'lü ve Râstta Râst 5'li, 31. ölçüde segâhta Hüzzâm 5'li, çargâhta nikriz 5'li, dügâhta uşşak 4'lü, Râstta Râst 5'li ve yerinde karcığar makam dizisi, 35. ölçüde ise segâhta Hüzzâm 5'li asma kalışlar yapılmıştır.

3.3.4. Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân

Eserin 1. ölçüsünde güçlü Nevâ perdesinde çeşnisiz yarım karar, 2, 4, 10 ve 12. ölçülerde segâhta Hüzzâm 5'lisinin ilk 4 perdesi, 3 ve 8. ölçülerde Nevâda Hicâz 4'lü ve çargâhta nikriz 5'li, 5. ölçüde çargâhta nikriz 5'li ve Nevâda Hicâz 5'li, 6, 9, 17 ve 18. ölçülerde Nevâda Hicâz 4'lü, 7 ve 13 ölçülerde Gerdâniyede çeşnisiz, 11. ölçüde çargâhta Hicâz 3'lü, 14. ölçüde Gerdâniyede Bûselik 4'lü, 15. ölçüde Hüseynde kürdi 3'lü ve 16. ölçüde ise Gerdâniyede Bûselik 3'lü ama kalışlar, yapılmıştır.

3.3.5. Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna

Eserin 1, 9, 11. ölçülerinde çargâhta nikriz 5'li, 2, 12, 37 ve 41. ölçülerde Nevâda Hicâz 3'lü, 3. ölçüde çargâhta nikriz 5'li ve Nevâda Hicâz 4'lü, 6, 10 ve 14. ölçülerde Nevâda Hicâz 4'lü, 7 ve 33. ölçülerde Nevâda Hicâz 5'li, 8 ve 13. ölçülerde segâhta bir önceki ölçüden hareketle kürdi yedenli tam karar, 4. ölçüde çargâhta çeşnisiz, 5 ve 20. ölçülerde güçlü Nevâda çeşnisiz yarım karar, 16. ölçüde segâh Hüzzâm 5'lisinin ilk 4 perdesi, 17. ölçüde segâhta Hüzzâm 5'li ve Çargâhta nikriz 5'li, 18, 19 ve 27. ölçülerde eviçte çeşnisiz, 21. ölçüde segâh etkisiyle dik Hisârda kalış, 22. ölçüde segâhta çeşnisiz, 23. ölçüde Hüseynde uşşak 4'lü ve Râstta Râst 3'lü, 24 ve 25. ölçülerde Gerdâniyede Bûselik 3'lü, 26 ve 39. ölçülerde Gerdâniyede çeşnisiz, 28. ölçüde Gerdâniyede Bûselik 3'lü, 29. ölçüde acemde çargâh 5'li ve Gerdâniyede Bûselik 4'lü, 30. ölçüde dik Hisârda çeşnisiz, 31. ölçüde dik Hisârda eksik Ferahnâk 5'li, 32. ölçüde çargâhta Râst 5'li ve Nevâda uşşak 4'lü, 34. ölçüde çargâhta nikriz 5'li, 35 ve 42. ölçülerde segâhta Hüzzâm 5'li, çargâhta nikriz 5'li ve Nevâda Hicâz 4'lü, 36 ve 40. ölçülerde Hisârda çeşnisiz, 38.

ölçüde çargâhta nikriz 5'li, Nevâda Hicâz 4'lü ve Gerdâniyede Bûselik 3'lü asma kalışlar, 43. ölçüde ise segâhta Hüzzâmlı tam karar yapılmıştır.

3.3.6. Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni

Eserin 1, 6. ölçülerinde çargâhta nikrizli, 2. ölçüde segâhta Hüzzâm 5'lisinin ilk 4 perdesi, 3, 16 ve 20. ölçülerde Nevâda Hicâz 3'lü, 4, 23 ve 25. ölçülerde dügâhta uşşak 4'lü ve Râstta Râst 5'li, 5. ölçüde Nevâda çeşnisiz, 7 ve 11. ölçülerde segâhta kürdi yedenli tam karar, 8. ölçüde dügâhta uşşak 4'lü, 9 ve 22. ölçülerde segâhta çeşnisiz tam karar, 10. ölçüde dügâhta uşşak 4'lü ve çargâhta Râst 3'lü, 12. ölçüde segâhta Hüzzâm 5'li, çargâhta nikriz 5'li ve Nevâda Hicâz 4'lü, 13 ve 17. ölçülerde eviçte çeşnisiz asma karar, 14 ve 18. ölçülerde Gerdâniyede çeşnisiz asma karar, 15 ve 19. ölçülerde Nevâda Hicâz 4'lü, 21. ölçüde Nevâda çeşnisiz yarım karar, 24. ölçüde Nevâda Hicâz 5'li ve 26. ölçüde ise segâhta Hüzzâm 5'li ve Nevâda Hicâz 5'li asma kalışlar yapılmıştır.

3.3.7. Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var

Eserin 1. ölçüsünde dügâhta uşşak 4'lü, 2. ölçüde Râstta Râst 5'li ve dügâhta uşşak 4'lü, 3 ve 8. ölçülerde çargâhta çeşnisiz, 4, 6, 7 ve 11. ölçülerde segâhta Hüzzâm 5'li, 5. ölçüde çargâhta nikriz 5'li ve Nevâda Hicâz 4'lü, 9. ölçüde eviçte çeşnisiz, 10. ölçüde acemde çeşnisiz, 12. ölçüde ise Nevâda Hicâz 5'li asma kalışlar yapılmıştır.

3.4. USÛL ANALİZİ VE USÛL-VEZİN ŞEMASI

Çalışılan eserlerin usûlleri belirtilip, usûl değişikliği ve heceleme nota değerleri incelenmiştir. Buna ek olarak eserlerin eksik ölçü ile yazılıp yazılmadıkları saptanarak mısraların ölçü tanımlarının olup olmadığı tespit edilmiştir. Bu bölümde ayrıca çalışılan eserlerin usûl-vezin şemaları da usûl analizlerine bağlı olarak verilmiştir.

3.4.1. Bahar Oldu Sular Akar Çayıra

Eser 8/8 Düyek usûlünde yazılmıştır. Eser içerisinde herhangi bir usûl değişikliği yoktur. Mısralar 11'li hece vezni ile yazılmıştır. Eser hece vezni ile yazılmış olduğu için açık-kapalı (uzun-kısa) heceleme-nota değeri bağlamı geçerli değildir. Her mısra 4 ölçüdür, eserde mısra tekrarı yoktur. Eserde eksik ölçü ve mısraların başka ölçülere sarkmadığı saptanmıştır.

8.m ve 10/16 Curcuna kısmında notanın güftesinde vezin dışı olduğundan açık-heceleme şeklinde şemaya yerleştirilmiştir.



- 1.m Sâ dî bu ge ce kal mış yâr i le ten ha
 2.m Ser riş te bu lut a râş i din
 3.m Sâ nâ i su han ağ dü şü rüp fir sa tı en ha
 4.m Ah vâ li pe ri şa nı mı arz ey le dim an (9/8)ma

3.4.3. Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm

Eser 10/8 Curcuna usûlünde yazılmıştır. Eser içerisinde herhangi bir usûl değişikliği yoktur. Eserin vezni me fâ î lün me fâ î lün fe û lün şeklindedir. Her mısra 4 ölçüdür. Eserde mısra tekrarı vardır.

Usûl - vezin şeması



- 1.m Me fâ î lün me fâ î lün fe û lün
 1.m.t. Me fâ î lün me fâ î lün fe û lün
 2.m Me fâ î lün me fâ î lün fe û lün
 2.m.t. Me fâ î lün me fâ î lün fe û lün
 3.m Me fâ î lün me fâ î lün fe û lün
 3.m.t. Me fâ î lün me fâ î lün fe û lün

3.4.4 Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân

Eser 6/4 Sengin Semai usûlünde yazılmıştır. Eser içerisinde herhangi bir usûl değişikliği yoktur. Eserin vezni müf te i lün müf te i lün fâ i lün şeklindedir. Her mısra 3 ölçüdür. Eserde mısra tekrarı vardır.

Usûl - vezin şeması



1.m	Müf	te	i	lün	müf	te	i	lün	fâ	i	lün
1.m.t	Müf	te	i	lün	müf	te	i	lün	fâ	i	lün
2.m	Müf	te	i	lün	müf	te	i	lün	fâ	i	lün
2.m.t	Müf	te	i	lün	müf	te	i	lün	fâ	i	lün
3.m	Müf	te	i	lün	müf	te	i	lün	fâ	i	lün
3.m.t	Müf	te	i	lün	müf	te	i	lün	fâ	i	lün

3.4.5. Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna

Eser 5/8 Türk aksağı usûlünde yazılmıştır. Eser içerisinde herhangi bir usûl değişikliği yoktur. Eserin vezni mef'û lü me fâ î lü me fâ î lü fe û lün şeklindedir. Her mısra 8 ölçüdür. Eserde mısra tekrarı vardır.



1.m	Mef	û	lümefâ	î	lümefâ	î	lüfeû	lün
1.m.t	Mef	û	lümefâ	î	lümefâ	î	lüfeû	lün
2.m	Mef	û	lümefâ	î	lümefâ	î	lüfeû	lün
2.m.t	Mef	û	lümefâ	î	lümefâ	î	lüfeû	lün
3.m	Mef	û	lümefâ	î	lümefâ	î	lüfeû	lün
4.m	Mef	û	lümefâ	î	lümefâ	î	lüfeû	lün

3.4.6. Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni

Eser 9/8 Aksak usûlünde yazılmıştır. Eser içerisinde herhangi bir usûl değişikliği yoktur. Mısralar 10'lu hece vezni ile yazılmıştır. Eser hece vezni ile yazılmış olduğu için açık-kapalı (uzun-kısa) heceleme-nota değeri bağlamı geçerli değildir. Her mısra 4 ölçüdür. Eserde mısra tekrarı vardır.

Usûl-vezin şeması



1.m ve t. Müm kün mü bul mak bu gön lüm se ni
 2.m Ka ra göz le rin ağ la dır be ni hey
 Nakarat Şi rin söz le rin kan dı rır be ni
 3.m ve t. Sal dım â te şe bu câ nü te ni
 4.m ve t. Gü zel göz le rin ba na ney le di
 5.m Ga yet de rû num da yer ey le di hey
 Nakarat Ga yet de rû num da yer ey le di
 6.m ve t. Aş kın bu gön lü mü hûn ey le di

3.4.7. Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var

Eser 9/8 Aksak usûlünde yazılmıştır. Eser içerisinde herhangi bir usûl değişikliği yoktur. Eserin vezni fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lün şeklindedir. Her mısra 4 ölçüdür. Eserde mısra tekrarı vardır.

SONUÇ

“Hacı Ârif Bey’in Bestelemiş Olduğu Şarkı Formunda ve Hüzâm Makamındaki Eserlerin Müzikal Analizi” isimli bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Hacı Ârif Bey’e ait Hüzâm makamında bestelenmiş Şarkı formundaki eser sayısı 10 adet olsa da yedi adedi kayıtlıdır. İki eser, biri 10’lu, diğeri 11’li hece vezni şeklindedir. Diğeri 5 eserinde aruz vezniyle yazıldığı, incelenen 7 adet eserden yalnız 1 tanesinin güftesinin Mehmet Sadi Bey’e ait olduğu ve Hacı Ârif Bey’in Hüzâm makamı haricinde yirmi dokuz farklı makamda besteleri olduğu tespit edilmiştir.

Hacı Ârif Bey’in bestelemiş olduğu eserlerde Hüzâm makamının genel özelliklerini kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şarkı formunun klasikleşmiş form şeması $A + B + C + B$ olmasına rağmen, Hacı Ârif Bey’in eserlerinde bu kalıp dışına çıkılarak $A + B + C + D$ şeklinde olduğu görülür.

Yine bu paralel’de şarkı formunun mucidi sayılan Hacı Ârif Bey’in form anlayışının kendinden sonra bazı değişikliklere uğrayarak daha basit bir form anlayışına dönüştüğü kanısına varılmıştır.

TRT repertuarında yer alan söz konusu eserlerin bir takım eksiklerinin (güfte, Nevâ belirginliği transkripsiyon hataları vb) var olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bestekârın neoklasik dönem temsilcisi olması açısından, beste dokusunda kendisinden önceki bestekârlara göre daha yakın makamın temel yapısına uygun bir bestekâr anlayışına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Farklı formlarda yapılacak benzer çalışmalarda kaynak olarak kullanılabilir.

Bu çalışmanın diğeri bestekârların Şarkı formundaki eserlerinin incelenmesine öncülük edebileceği düşünülmektedir.

Şarkı formu gibi diğeri formların kullanıldığı eserlerin farklılıklarının saptanması açısından örnek bir çalışma olacağı düşünülmektedir.

Yapılacak yeni çalışmalarda Hacı Ârif Bey'in bestelemiş olduğu diğer makamlardaki eserlerin analizine yer verilebilir.

KAYNAKLAR

- Akdoğu, O. (1995). *Türk Müziğinde Türler ve Biçimler*. İzmir: Can Ofset.
- Akdoğu, O. (1991). *Türk Musikisi Nazariyatı Dersleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Aydın, Y. (2003). *Türk Beşleri*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Kaçar, G. Y. (2009). *Türk Musikisi Üzerine Görüşler*. Ankara: Maya Akademi.
- Karakaya, İ. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Ana Yayıncılık.
- Özalp, M. N. (2000). *Türk Musikisi Tarihi*. İstanbul: M.E.B. Yayınları.
- Özkan, İ. H. (1994). *Türk Musikisi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Öztuna, Y. (2000). *Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Sağer, T. Albuz, A. (2008). *Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri*. Ankara: Maya Akademi.
- Salgar, M. F. (2005). *50 Türk Müziği Bestekârı*. İstanbul: Ötüken.
- Say, A. (2002). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yahya, G. (2002). *Ünlü Virtüöz Yorgo Bacanos'un Ud Taksimleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- "TRT Nota Arşivi". Erişim Tarihi : 24.11.2011, www.trtnotaarsivi.com
- Repertuar No: 1040 Bahar Oldu Sular Akar Çayıra
- Repertuar No: 1988 Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi
- Repertuar No: 5852 Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönlüm
- Repertuar No: 5925 Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân
- Repertuar No: 7547 Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hübân-ı Cihâna
- Repertuar No: 7782 Mümkün mü Bulmak Bu Gönlüm Seni
- Repertuar No: 10622 Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var

EKLER

Ek 1. Hüzûm Şarkı (Bahar Oldu Sular Akar Çayıra)

TSM REPERTUAR NO:1040

HÜZZAM ŞARKI

BAHAR OLDU SULAR AKAR ÇAYIRA

USÛL:DÜYEK

SÖZ-MÜZİK:HACI ARİF BEY

BA HAR OL DU SU LAR A KAR ÇA YI
O VA LAR DIR TAV ŞAN LA RIN DU RA

RA A MAN A MAN YO RU LUR SUN
Ğİ A MAN A MAN ÇE MEN LER DIR

ÇIK MA KU ZUM BA BA YI
KU ZU LA RIN YA YA TA

RA Ğİ Son ÇO BAN GE LİR
Ğİ GÜL YAP RA Ğİ

İS TER SE Nİ A YI
BÜL BÜL LE RİN O TA

RA A MAN A MAN
Ğİ A MAN A MAN

Aranağme
RA A MAN A MAN
Ğİ A MAN A MAN

1

BAHAR OLDU SULAR AKAR ÇAYIRA
YORULURSUN ÇIKMA KUZUM BAYIRA
ÇOBAN GELİR İSTER SENİ AYIRA
YORULURSUN ÇIKMA KUZUM BAYIRA

2

OVALARDIR TAVŞANLARIN DURAĞI
ÇEMENLERDİR KUZULARIN YATAĞI
GÜL YAPRAĞI BÜLBÜLLERİN OTAĞI
YORULURSUN ÇIKMA KUZUM BAYIRA

Ek 2. Hüzûm Şarkı (Birgün Beni Dildâr Acabâ Şâd Edecek mi)

TSM REPERTUAR NO:1988

HÜZZAM ŞARKI

BİRGÜN BENİ DİLDÂR ACABÂ ŞÂD EDECEK Mİ

USÛLÜ: AKSAK

SÖZ MÜZİK: HACI ARIF BEY

BİR GÜN BE Nİ DİL DÂR

A CA BÂ ŞÂD E DE CEK

Mİ LÛT Fİ LE Yİ KİK

GÖN LÛ MÛ Â BÂD

E DE CEK Mİ Â YÂ

İ RE CEK

Mİ ŞE Bİ GÂM SUB HU Vİ SÂ

LE TÂ Lİ BA NA GÜN

GÔS TE RÚP ÌM DÂT

E DE CEK MÍ BÌL MEN

O NA RE PÎ ŞE BA NÂ

DÂD E DE CEK MÍ

YÂ MÛL KÛ DÌ LÌ ZUL

MÍ LE BER BÂD

E DE CEK MÍ YÂ GÛL

DÛ RE REK EY LE YE CEK

MÍ BE NÍ IH YÂ

YÂ ÖL DÜ RE REK

DÂN Â ZÂT E DE CEK

Curcuna

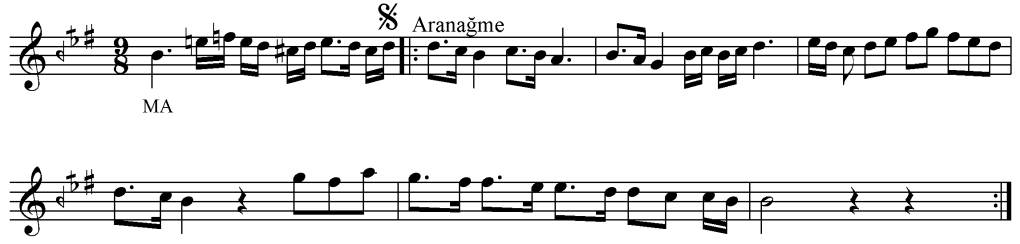
MÍ SÂ DÍ BU GE CE KAL MIŞ

YÂR Í LE TEN HA SER RIŞ TE BU LUT

A RÂŞ Í DÎN SA NA

Í SU HAN AĞ DÜ ŞÜ RÜP FIR SA TI EN HA

AH VÂ LÍ PE RÍ ŞÂ NI MI ARZ EY LE DÎM AN



BİRGÜN BENİ DİLDÂR ACABÂ ŞÂD EDECEK Mİ BİLMEN ONA REPİŞE BANÂ DÂD EDECEK Mİ
 LÜTF İLE YIKIK GÖNLÜMÜ ÂBÂD EDECEK Mİ YÂ MÜLK Ü DİL-İ ZULM İLE BERBÂD EDECEK Mİ
 ÂYÂ İRECEK Mİ ŞEB-İ GÂM SUBHU VİSÂLE YÂ GÜLDÜREREK EYLEYECEK Mİ BENİ İHYÂ
 TÂLİ' BANA GÜN GÖSTERÜP İMDÂT EDECEK Mİ YÂ ÖLDÜREREK DÂN ÂZÂT EDECEK Mİ

SÂDİ BU GECE KALMIŞ YÂR İLE TENHA
 SERRİŞTE BULUTA RÂŞİDİN
 SANÂİ' SUHAN AĞ DÜŞÜRÜP FIRSATI ENHA
 AHVÂL-İ PERİŞÂNIMI ARZ EYLEDİM ANMA

Ek 3. Hüzâm Şarkı (Güzel Gün Görmedi Âvâre Gönüm)

TSM REPERTUAR NO:5852

HÜZZAM ŞARKI

GÜZEL GÜN GÖRME Dİ ÂVÂRE GÖNLÜM

USÛLÜ:CURCUNA

SÖZ:MEHMET SADİ BEY

MÜZİK:HACI ARİF BEY

GÜ ZEL GÜN GÖR ME Dİ Â VÂ

RE GÖN LÜM GÜ ZEL GÜN GÖR ME Dİ

Â VÂ RE GÖN LÜM (SAZ....)

NE LER ÇEK Tİ NE LER Bİ ÇÂ RE GÖN LÜM

NE LER ÇEK Tİ NE LER Bİ ÇÂ

RE GÖN LÜM (SON) (SAZ.....) MU HAB BET LE

SE RÂ PÂ YÂ GÖN LÜM MU HAB BET LE

SE RÂ PÂ YÂ RE GÖN LÜM

§ ⊕ Aranağme

(SAZ.....)

GÜZEL GÜN GÖRMEDİ ÂVÂRE GÖNLÜM
 NELER ÇEKTİ NELER BİÇÂRE GÖNLÜM
 MUHABBETLE SERÂPA YÂRE GÖNLÜM
 NELER ÇEKTİ NELER BİÇÂRE GÖNLÜM

Ek 4. Hüzûzâm Şarkı (Hâl-i Dil-i Zârımı Duysâ Cihân)

TSM REPERTUAR NO:5925

HÜZZAM ŞARKI

HÂL-i DİL-i ZÂRIMI DUYSÂ CİHÂN

USÛLÜ: SENGİN SEMÂİ

SÖZ MÜZİK: HACI ARİF BEY

HÂ Lİ Dİ Lİ ZÂ Rİ Mİ DUY SÂ Cİ HÂ N

HÂ Lİ Dİ Lİ ZÂ Rİ Mİ DUY SÂ Cİ HÂN

RAH ME DİP AĞ LAR BA NA HEP Â Şİ KÂ - N
ŞER HE DE MEM ŞÖY LE Cİ ĞER PÂ RE Yİ

RAH ME DİP AĞ LAR BA NA HEP Â Şİ KÂN
YÂR İ SE AÇ TI Sİ NE ME YÂ RE Yİ

OL MA DA GÜN DEN GÜ NE HÂ LİM YA MAN

OL MA DA GÜN DEN GÜ NE HÂ LİM YA MAN

HÂL-i DİL-i ZÂRIMI DUYSÂ CİHÂN
RAHM EDİP AĞLAR BANA HEP ÂŞİKÂN
OLMADA GÜNDEN GÜNE HÂLİM YAMAN
ŞERH EDEMEM ŞÖYLE CİĞER PÂREYİ
YÂR İSE AÇTI SİNEME YÂREYİ

Ek 5. Húzzâm Şarkı (Meftûn Olalı Sen Şeh-i Hûbân-ı Cihâna)

TSM REPERTUAR NO:7547

HÜZZAM ŞARKI

MEFTÛN OLALI SEN ŞEH-İ HÛBÂN-I CİHÂNA

UŞÛLÜ:TÜRK AKSAĞI SÖZ MÛZİK:HACI ARIF BEY

MEF TÛN O LA LI SEN ŞE HI HÛ
BA NI Cİ HÂ NA NA
AT FI NA ZAR ET MEM ÇE ME NİS
HÛ Nİ Dİ Lİ MİZ BAŞ LA Dİ GÖZ
TÂ DEN Nİ ZA MÂ NA NA (SON) NA
HAY RÂN E DE Lİ AŞK BE Nİ HÛS NÜN
DE Kİ Â NA (SAZ) AŞ KIN
E LE Mİ KÂD Dİ Mİ DÖN
DÜ KE MÂ NA (SAZ)

MEFTÛN OLALI SEN ŞEH-I HÛBÂN-I CİHÂNA
ATF-I NAZAR ETMEM ÇEMENİSTÂN-I ZAMÂNA
HAYRÂN EDELİ 'AŞK BENİ HÛSNÜNDEKİ ÂNA
'AŞKIN ELEMİ KÂDDİMİ DÖNDÛRDÛ KEMÂNA

Ek 6. Hüzâm Şarkı (Mümkün mü Bulmak Bu Gönüm Seni)

TSM REPERTUAR NO:7782

HÜZZAM ŞARKI

MÜMKÜN MÜ BULMAK BU GÖNLÜM SENİ

USÛLÜ:AKSAK

SÖZ MÜZİK:HACI ARIF BEY

MÜM KÜN MÜ BUL MAK BU GÖN LÜM SE
GÜ ZEL GOZ LE RİN BA NA NEY LE

1. 2. %
Nİ (SAZ) Nİ (SAZ) KA RA
DI (SAZ) DI (SAZ) GA YET

GÖZ LE RİN AĞ LA DIR BE Nİ HEY
DE RU NUM DA YER EY LE Dİ HEY

Sİ RİN SÖZ LE RİN KAN DI RİR BE
GA YET DE RU NUM DA YER EY LE

Nİ (SAZ) SAL DİN Â BU TE SE
DI (SAZ) AŞ KİN BÜ GÖN LÜ

BU CÂ NÜ TE Nİ (SAZ) SAL DİN
MÜ HÜN EY LE Dİ (SAZ) AŞ KİN

Â TE SE BU CÂ NÜ TE Nİ (SAZ)
BÜ GÖN LÜ MÜ HÜN EY LE Dİ (SAZ)

MÜMKÜN MÜ BULMAK BU GÖNLÜM SENİ GÜZEL GÖZLERİN BANA NEYLEDİ
KARA GÖZLERİN AĞLADIR BENİ GÂYET DERÛNUMDA YER EYLEDİ
SALDIN ÂTEŞE BU CÂN Ü TENİ AŞKIN BU GÖNLÜMÜ HÜN EYLEDİ
NAKARAT NAKARAT

Ek 7. Húzzâm Şarkı (Tâzelendi Tâb-ı Âlem Herkesin Bak Şevkî Var)

TSM REPERTUAR NO:10622

HÜZZAM ŞARKI

TÂZELENDİ TÂB-I ÂLEM HERKESİN BAK ŞEVKÎ VAR

USÛLÜ:AKSAK

SÖZ MÜZİK:HACI ARIF BEY

TÂ ZE LEN Dİ TÂ BI Â LEM HER KE SİN BAK
ŞEV Kİ VAR SEN DE PÜR ŞEVK
OL A DİL BER BÖY LE DİR HÜK
Mİ BA HÂR (SAZ) Son Mİ BA HÂR (SAZ) GÜL A ÇIL SIN
BÜL BÜ Lİ ŞÛ Rİ DE SUS SUN SEV Dİ ĞİM (SAZ)
SEV Dİ ĞİM (SAZ)

TÂZELENDİ TÂB-I ÂLEM HERKESİN BAK ŞEVKÎ VAR
SEN DE PÜR ŞEVK OL A DİLBER BÖYLE DİR HÜKM-İ BAHÂR
GÜL AÇILSIN BÜLBÜL-İ ŞÛRİDE SUSDİĞİM
SEN DE PÜR ŞEVK O LA DİLBER BÖYLE DİR HÜKM-İ BAHÂR

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Şeyma DEMELİ
Doğum Yeri ve Tarihi	Trabzon / 05.03.1988
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji Anasanat Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	-
İş Deneyimi	
Projeler	AB. Kapsamında Gençlik Programı Müzik Projesi (2010)
Çalıştığı Kurumlar	1. İhsan DOĞRAMACI Vakfı Erzurum Özel Bilkent Laboratuar Lisesi (2010-2011) 2. Trabzon Neşe Erberk Anaokulu (2011-2012)
İletişim	
E-posta Adresi	seymademeli@hotmail.com
Tarih	08.08.2012